

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Петришина Ярослава Михайловича

**на тему «Українська держава в зовнішньополітичних доктринах
праворадикальних партій Центрально-Східної Європи (2014–2022)», поданої
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань
03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія**

1. Актуальність теми дисертації

Дослідження зовнішньополітичних доктрин праворадикальних партій Центрально-Східної Європи набуває особливої ваги в умовах глибоких трансформацій безпекової архітектури регіону, спричинених повномасштабною російською агресією проти України. Зростання електоральної підтримки праворадикальних сил, їхня здатність впливати на урядові рішення щодо санкційної політики, підтримки України та відносин із НАТО роблять цей феномен одним із ключових викликів для демократичної стабільності Європи. Водночас частина цих партій виконує функцію провідника проросійських наративів у публічному просторі держав ЄС, що прямо загрожує безпеці України та її союзників.

Попри зростаючу увагу зарубіжних дослідників до правого радикалізму, в українській науці досі відсутнє комплексне дослідження, присвячене аналізу зовнішньополітичних орієнтацій праворадикальних партій ЦСЄ крізь призму «українського питання». Відповідно, пропонована дисертація закриває цю прогалину і є своєчасним науковим внеском у розуміння загроз, із якими стикається Україна на міжнародній арені.

**2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими
напрямами університету та кафедри**

Дисертація виконана у рамках науково-дослідницької роботи кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Суспільно-політичні, економічні, правові, культурно-освітні та релігійні процеси на західних землях України (XVIII–XXI ст.)».

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота вирізняється системністю та аргументованістю викладу. Усі положення й висновки спираються на широку джерельну базу, що включає партійні програми, маніфести, виступи у національних парламентах і Європарламенті, інтерв'ю лідерів праворадикальних партій, матеріали медіа семи країн ЦСЄ – Польщі, Угорщини, Чехії, Словаччини, Болгарії, Румунії та Сербії. Застосований інструментарій – системний, структурно-функціональний, історичний, порівняльний та контент-аналіз – забезпечує достатній рівень верифікованості отриманих результатів.

Дисертація є завершеним, логічно викладеним самостійним дослідженням. Основні наукові положення та висновки апробовані на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях.

4. Наукова новизна результатів дослідження

Дисертаційна робота є спеціальним науково-дослідним студіюванням, у якому комплексно вивчається змістова еволюція зовнішньополітичних доктрин праворадикальних партій Центрально-Східної Європи щодо України та українського питання у 2014–2022 рр., у якому **вперше**:

Уперше в українській історіографії:

– комплексно проаналізовано зовнішньополітичні доктрини праворадикальних партій Центрально-Східної Європи крізь призму «українського питання», російсько-української війни;

– виявлено і типологізовано наративи щодо України, які формували праворадикальні партії країн Центрально-Східної Європи у своїх програмах, маніфестах, заявах і виборчих кампаніях;

– окреслено динаміку ставлення праворадикалів Центрально-Східної Європи до України у 2014–2022 роках, з урахуванням ключових зовнішньополітичних подій – анексії Криму, війни на Донбасі, підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС;

– проведено порівняльний аналіз риторики праворадикальних партій щодо України та Росії у державах Центрально-Східної Європи (зокрема Польщі, Угорщині, Чехії, Словаччині);

– оцінено вплив праворадикальних сил на ухвалення зовнішньополітичних рішень урядами країн регіону, включно з позиціями щодо санкцій проти Росії, підтримки України, відносин із НАТО;

– досліджено канали поширення проросійських меседжів через праворадикальні партії Центрально-Східної Європи, а також форми залучення їх до російських інформаційно-пропагандистських кампаній;

– введено до наукового обігу корпус оригінальних джерел, зокрема партійних програм, виступів у національних парламентах, інтерв'ю лідерів, партійних декларацій.

Уточнено:

– термінологію, яку використовують для характеристики політичних партій досліджуваного спрямування;

– концепцію відносин праворадикалів із владними інституціями Російської Федерації у роки російсько-української війни (2014–2022 рр.).

Набули подальшого розвитку:

– теоретичні підходи до аналізу праворадикалізму у контексті зовнішньої політики країн Центрально-Східної Європи;

– дослідження взаємозв'язку між ідеологією праворадикальних партій та їхньою зовнішньополітичною риторикою;

– уявлення про роль праворадикалів у формуванні суспільної думки щодо Росії та України в регіоні;

– методи порівняльного аналізу політичних дискурсів у країнах Центрально-Східної Європи;

– дослідження впливу гібридної війни та інформаційних кампаній на зовнішньополітичні позиції праворадикальних партій;

– концепції національної ідентичності як чинника формування зовнішньополітичних доктрин праворадикалів;

– аналітичні підходи до вивчення виборчих стратегій праворадикальних партій у Центрально-Східній Європі;

– уявлення про механізми адаптації праворадикальних ідеологій до сучасних викликів безпеці та міжнародних відносин.

5. Практичне значення результатів дослідження

Матеріали дисертації можуть бути використані в аналітичній та експертній діяльності державних органів, що займаються формуванням зовнішньополітичного курсу України та протидією інформаційним загрозам. Результати дослідження становлять інтерес для неурядових організацій, що відстежують праворадикальні та проросійські впливи в країнах ЄС. Крім того, матеріали роботи можуть слугувати основою для розробки навчальних курсів із сучасної міжнародної політики, порівняльної політології та новітньої історії Центрально-Східної Європи у закладах вищої освіти.

6. Повнота опублікування результатів дисертації

Результати дисертаційного дослідження викладено у 6 публікаціях, з яких: 4 статті опубліковано в наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 2 – у збірниках матеріалів конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Петришин Я.** Австрійська партія свободи: популістська риторика, електоральна стратегія (2014–2019). Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 91. Том 2. С. 25-30. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-2-4>

2. **Петришин Я.** Передвиборчі кампанії праворадикальних та правопопулістських партій до парламенту Польщі (2015–2023): український контекст. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 92. Том 2. С. 35-43. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/92-2-5>

3. **Петришин Я.** Український чинник у зовнішньополітичній програмі партії «Йоббік» (2014–2022) Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. – Вип. 94. Том 2. С. 21-28. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-2-3>

4. **Петришин Я.** Теоретико-методологічні засади вивчення української держави в зовнішньополітичних доктринах праворадикальних партій Центрально-східної Європи (2014–2021). Zaporizhzhia Historical Review. 2025. Vol. 11(63). С. 266 – 274. DOI <https://doi.org/10.26661/zhv-2025-11-63-29>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. **Петришин Я.** Ідеї націоналізму у програмах політичних партій Центрально-Східної Європи. Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки. Том IV / [Ред.: В. Ільницький, М. Галів]. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2026. С. 107–116.

2. **Петришин Я.** Електоральна підтримка праворадикальних партій: порівняльний аналіз країн Центрально-Східної Європи. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XX: Між дисциплінами: простори взаємодії у науці, мистецтві та освіті / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2026. С. 115–121.

7. Апробація матеріалів дисертації

Основні положення та результати досліджень, що відповідають темі дисертації, доповідались та обговорювались на дев'яти конференціях, з них: сім – міжнародні: XIII-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Утилітарна цінність наукових досліджень» (25 жовтня 2022 року); XVI-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Місце й значення когнітивістики в розвитку науки та освіти» (12 квітня 2024 року); XVII-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Подолання кризових ситуацій у науці та освіті» (10 жовтня 2024 року); II Міжнародна науково-практична конференція «Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки» (7 березня 2025 року); XVIII-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Методологічні інновації в дослідженнях і викладанні: від теорії до практики» (11 квітня 2025 року); XIX-а Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Людина, суспільство, історія: діалог у гуманітарному просторі» (17 жовтня 2025 року); III Міжнародна науково-практична конференція «Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки» (6 березня 2026 року); дві – всеукраїнські: I-а Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання освіти і науки в умовах сучасної російсько-української війни» (10 грудня 2024 року); V Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціокультурні трансформації в Україні XX – XXI ст. і подолання радянської спадщини в освіті, культурі, ментальності» (19 лютого 2026 року).

8. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Усі результати дисертаційного дослідження, які виносяться на захист, отримані автором особисто. Участь у конференціях, а відтак виголошені доповіді, є самостійними. Серед публікацій, що апробують результати дослідження, дві наукових виданнях.

9. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Структура роботи побудована за проблемним принципом, відповідно до мети та завдань. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (семи підрозділів), висновків, списку використаних джерел та літератури. Обсяг дисертаційного дослідження становить 220 сторінок, з яких 166 є основним текстом. Список використаних джерел і літератури нараховує 350 позицій.

Структура роботи та її оформлення відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

10. Відомості про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Дисертаційну роботу Петришина Я.М. «Українська держава в зовнішньополітичних доктринах праворадикальних партій Центрально-Східної Європи (2014–2022)» 6 травня 2026 року було перевірено на ознаки академічного плагіату за допомогою інформаційної системи виявлення збігів «StrikePlagiarism» у відділі інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотеки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Результати перевірки: КП 1: 7,97 %; КП 2: 5,75 %; КЦ: 7,25 %.

У процесі перевірки виявлено збіги з власними науковими публікаціями здобувача, загальноживаною термінологією та посиланнями на використану літературу. Виявлені в роботі текстові збіги не мають ознак академічного плагіату і є правомірними.

Дисертаційна робота Петришина Я.М. є результатом самостійних досліджень здобувачки, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не

містить елементів запозичень без посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності.

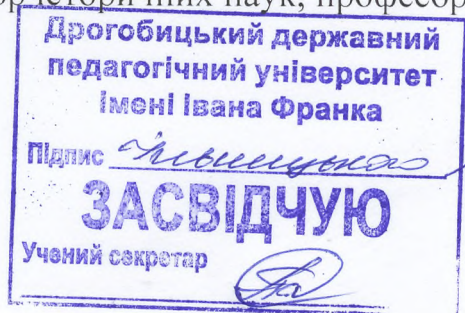
11. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року за № 44.

Дисертаційна робота Петришина Ярослава Михайловича «Українська держава в зовнішньополітичних доктринах праворадикальних партій Центрально-Східної Європи (2014–2022)», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія, містить раніше не захищені й отримані особисто автором наукові результати, які в сукупності вирішують актуальну проблему визначення змісту, функцій та еволюції зовнішньополітичних доктрин праворадикальних партій ЦСЄ у їхньому ставленні до України та українського питання.

Дисертація є самостійною науковою працею, яка за своїм змістом, рівнем наукової новизни та практичним значенням результатів відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 та пп. 5–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія у разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання фахового
наукового семінару,

доктор історичних наук, професор



Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ